

З ІСТОРІЇ МИХАЙЛІВСЬКОЇ ЦЕРКВИ МІСТА УМАНІ

Через те, що Україна впродовж віків не мала власної держави, саме Церква виконувала тривалий час функцію етноконсолідатора, а духовність у її релігійній частині перебрала на себе не властиві релігії функції – етноінтегруючу, етноконсолідуючу, звичаєзберігаючу. Мета розвідки полягає у дослідженні генези Михайлівської церкви та її значення у духовному житті Умані. Проблематика знайшла своє висвітлення у працях авторів різного часу: Л. Похилевича [1], Е. Левицької [2], С. Соболя [4].

У центрі Умані по вулиці Артема, 13 знаходиться Михайлівська церква. Вона єдина збереглася з кількох дерев'яних церков, що існували в місті. Точна дата заснування невідома. Мандрівник П. Алепський, відвідавши у 1656 р. Умань зазначав у своїх записках про те, що у місті знаходилося 9 церков, серед яких згадує і Михайлівську.

У відомостях від 1 березня 1768 р. йдеться: «м. Умань, церква Святого архангела Михайла, при оній священником о. Яків Уханевич, рукоположений уніатським митрополитом Афанасієм Шептицьким і приєднана до православ'я у 1768 р. Гервасієм – єпископом Переяславським...» [2, с. 139]. Вважається, що перехід Михайлівської парафії на православну стався 30 серпня 1768 р.

Видатний український краєзнавець Лаврентій Іванович Похилевич зазначав, що «Михайловская деревянная церков до построения Троецкой считалась приходскою на Заречье, а ныне приписанная к духовному училищу. Причта при ней особого не положено, а Богослужение совершается присылаемыми из Собороной и Троицкой церкви священнослужителями. Напротив церкви через улицу – каменный дом Уманских духовных уездно-приходских училищ, построенный в 1853 году. Прежде училище помещалось в деревянном ветхом доме на том же месте. Духовное училище основано в 1818 году» [1, с. 281].

Проектним планом реконструкції міста і передмість, складеним штабним полковником і креслярем військового поселення і округи Київської та Подільської губернії офіцером Бондаренко у 1846 р., Михайлівську церкву «за ветхостью» було заплановано зняти і перенести на Івангородське передмістя, де на той час церкви не було. Цей план, проте, не був реалізований. Пізніше, стару церкву все ж таки розібрали і на тому ж місці у 1882 р. побудували нову, дерев'яну, такої ж самої архітектури. Її було освячено у передмісті 8/21 листопада того ж року [2, с. 140].

Церкву було закрито у 1920-х рр. Після другої світової війни було надано дозвіл на відкриття церкви, проте він діяв до кінця 1950-х, після чого храм знову було закрито. У 1961 р. радянська влада церкву закрила, скинула дерев'яний купол із позолоченим хрестом [4, с. 5].

Остаточню діяльність церкви було поновлено у 1998 р., коли її повернули до її класичного вигляду за світлинами 1904 р. [3].

Отже, Михайлівська церква м. Умані є не тільки унікальним зразком українського сакрального будівництва, але й виступає суттєвим фактором демократизації життя суспільства на засадах християнських цінностей, служить інтересам формування й розвитку громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Похилевич Л. Сказание о населенных местностях Киевской губернии / Л. Похилевич. – К., 1864. – 763 с.
 2. Черкащина у храмовбудівництві / ред. колегія Е. А. Левицька та ін. – Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю., 2008. – 420 с.
 3. Михайлівська церква [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.derev.org.ua/cherkas/uman.htm>.
- Соболь С. Намолені місця / С. Соболь // Нова доба. – 2010. – 30 березня.